

Máj - Karel Hynek Mácha

1. Autor

- byl romantik
- cestovatel, zřícenin Bezděz, pod ním se nachází jezero, které je po něm pojmenované
- zakladatel moderní české poezie
- dobově nepochopen, kritika
- *Cikáni*: román o svobodných cikánech, tragické zápletky, realistická kresba postav
- *Márinka*: autobiografická lyrizovaná povídka
- intimní deník

2. Autorský kontext

- patří do třetí fáze národního obrození
- mezi jeho české současníky patří například Karel Jaromír Erben
  - napsal baladickou básnickou sbírku Kytice
- nebo Josef Kajetán Tyl - Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka, předloha pro národní hymnu
- v čechách se moc nerozvinul, zatímco ve světě ano - romantismus
  - první polovina 19. století
  - city, subjektivní vztahy, autor se ztotožňuje s hrdinou, protiklady, mystika, obdiv v přírodě, lidová slovesnost, exotika, nenaplněná láska, hudebnost, barvitost, zvukomalba,
  - reakce na klasicismus, rozpor mezi realitou a humanistickými ideály (Velká francouzská revoluce - volnost, rovnost, bratrství) - volnost popisuje Mácha třeba v díle Cikáni
  - založen na kontrastech, protikladech, ideál a skutečnost, individuum a společnost, kontrast klasicismu je preromantismus a poté kritickému realismu novoromantismus
- *Viktor Hugo* - kontrastuje krásu Esmeraldy s ošklivostí Quasimóda (Chrám matky boží v paříži)
- *Sergejejevič Puškin* - Evžen Onědin
- *Edgar Allan Poe* - Havran (téma žalu nad mrtvou milenkou, krása x úzkost nad smrtí), Jáma a Kyvadlo

3. Dílo

- lyrická složka je více zastoupena než epická
- básnické prostředky:
  - **personifikace** - neživá věc dělá věci, co dělá člověk
  - **oxymorón** - protimluvné spojení dvou slov (Mrtvé milenky cit, zborcené harfy tón)
  - **metonymie** - odvozené pojmenování, spočívá v přenosu mezi objekty (slunce jasná světu jiných - slunce jasná jsou hvězdy na nebi)
  - **epiteton** - básnický přívlastek (bělavé páry)
  - **apostrofa** - oslovení (Hynku! Viléme!)
  - **metafora** - přirovnání na základě vnější podobnosti, zvláštní (bledá tvář luny)

- celkově je Máj rozdělen do šesti pasáží, 4 zpěvy a 2 intermezza (mezidobí, vsuvka, pauza)
- v 1. zpěvu je hned na začátku oslava krajiny a vlasti, poté nastupuje epická část, Jarmila čeká na Viléma, už k ní připlouvá loďka, ale místo Viléma vystoupí na břeh cizinec, který Jarmile sdělí, že Vilém bude zítra popraven, načež Jarmila ukončí svůj život
- v 2. zpěvu se seznamujeme s protagonistou Máje, Vilémem, je uvězněn, čeká na zítřejší popravu a v duchu vede monolog o smyslu lidského bytí, o pomíjivosti, srovnává život s padající hvězdou, nemá žádný cíl, dochází k něčemu podobnému i v životě, po smrti je nic, beznaděj - nihilismus, pesimismus - je smířen se smrtí, po smrti bude uveden v absolutní prázdnotu
- první intermezzo popisuje spirituální úkazy na místě popraviště, příroda se těší až přijme Vilémovo tělo, konec pro člověka, začátek pro přírodu, k duchům přibude nový člen
- ve 3. zpěvu je popisována Vilémova poprava a jeho napichování a vplétání do kola, v prvním zpěvu šlo hlavně o téma přírody, ve druhém šlo o motivy existenciální, smrt, a v tomto zpěvu se vyskytuje motiv pro NO důležitý a to vlastenectví, oslovuje Čechy jako kolébku milovanou a posvátnou, matkou jeho, vlast krásnou
- Vilém je velitel loupežníků, lidi, kteří žili na okraji společnosti, romantický motiv, zabije asi neúmyslně svého otce, který zároveň sváděl jeho milenkou Jarmilu, proto je osouzený k smrti, mimochodem ve čtvrtém intermezzu loupežníci oplakávají jeho smrt
- ve 4. zpěvu se na místo, kde je zabodnutý kůl s Vilémem, teda už mrtvým, vrací opět 1. máje jiného roku poutník Hynek, zopakování tematiky prvního zpěvu a navíc se poutník zamýšlí nad osudem jedince
- v Máji se vyskytují prvky ze směrů, které v té době ještě nebyly objeveny
  - existencialismus: nejvíce v druhé části
  - surrealistický symbolismus: symbolické prvky, například padající hvězda, symbol lidského života jako pomíjivosti v horizontu věčnosti
- velice často se objevují výjevy z přírody, oslava
- lyricko-epický děj
- ústřední myšlenka díla je osud věcí, všeho pozemského rozplynout se v čase - z tohoto důvodu, pro myšlenku, která byla rušivá, záporná, ubližující NO, byl Máj ve své době kritizován
- poetika loučení: Mácha se v díle loučí, dvojnásobná exponace, nezadržitelné plynutí času, loučení se v druhém zpěvu se životem, nebo ještě před tím, než je popraven
- *milovat může pouze smrtelná bytost*, Eugen Fink, takže osoba, která je si vědoma své smrtelnosti, pomíjivosti, touží po něčem, co pomíjivé není
  - absolutní věci jsou bezcitné a milovat dokáže pouze bytost, která si je vědoma své konečnosti, pomíjivosti
  - takže skrze tuto myšlenku lze obhájit, proč Mácha ve svém díle popisuje jednak sebevraždu a poté popravu, a v pozadí další vraždu, chtěl nejenom ukázat na význam lásky mezi Vilémem a Jarmilou, ale také na to, jak je láska blízká smrti
- právě *kontrast* vynáší lásku do popředí oproti smrti, Mácha díky kontrastu, takže abychom si uvědomili pravou nepomíjivost lásky, je nutné ji postavit do kontrastu se smrtí
  - štěstí je o to větší, když před tím zažijeme smutek

- pomíjivost lidského bytí a jeho údělu
- díky tomu je hlavním tématem i láska, protože je vyzdvížena kontrastem se smrtí